

▪ **Základy oftalmopedie 1_2**

1. seminář

▪ **jaro 2011**

▪

Kontakt

▪ **Zita Nováková**

▪ znovakova@ped.muni.cz

▪ Pracovna 02009, Poříčí 9, 1. patro

▪ konzultační hodiny

- čtvrtek 9:00-11:00 nebo kdykoli, uvítám domluvu e-mailem

▪ **Požadavky**

▪ **80% účast na seminářích**

▪ Do 31.3.2013 **recenze webových stránek**

- Volba stránek dle druhého oboru
- Rozsah 2 strany A4, název webových stránek a odkaz dle citační normy (viz. web fakulty), přehledný popis stránek a zajímavých odkazů, **vlastní hodnocení**;
- Odevzdávárna předmětu **Webové stránky**

▪ Květen (14.5.) – červen 2011 **závěrečný písemný test**

- 65% úspěšnost
- rozlišení zkoušky a kolokvia

▪ **Studenti se specifickými nároky**

▪ Prosím o nahlášení požadavků v tomto semestrálním týdnu e-mailem

▪ Úprava textu, odezírání, zasílání textů předem, apod.

▪ **Okruhy a výběr z literatury**

Studijní materiály předmětu a hromadný e-mail

- HAMADOVÁ, P.; KVĚTOŇOVÁ, L.; NOVÁKOVÁ, Z. *Oftalmopedie. Texty k distančnímu vzdělávání.*
- FINKOVÁ, D.; LUDÍKOVÁ, L.; RŮŽIČKOVÁ, V. *Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením*

- KEBLOVÁ, A. *Integrované vzdělávání dětí se zrakovým postižením.*
- KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ L. *Oftalmopedie.*
- VÁGNEROVÁ, M. *Oftalmopsychologie dětského věku.*
- SMÝKAL, J. *Pohled do dějin slepeckého písma.*
- **Úvod**
- Oftalmopedie – obor speciální pedagogiky, zabývající se výchovou, vzděláváním a rozvojem osob se zrakovým postižením
- Na světě 374 mil. osob se zrakovým postižením, z toho 45 mil. nevidomých, 87% z rozvojových zemí_(www.who.int)
- ČR 60-100 tis. osob se zrakovým postižením, 7-12 tis. nevidomých, 60% nad 60 let_(Finková et al., 2007)
- Cíl a struktura oftalmopedie
- Cíl oftalmopedie
 - nejvyšší stupeň socializace a zajištění adekvátních podmínek pro edukaci, přípravu na povolání, pracovní zařazení a plnohodnotné společenské uplatnění =
 - nejvyšší stupeň kvality života člověka
- Struktura oftalmopedie
- Spolupráce s ostatními vědami
- Zrakové postižení
- **Zraková vada** – nedostatky zrakové percepce různé etiologie a rozsahu
- **Zrakové postižení** - oční vada či choroba, kdy po optimální korekci je vnímání narušeno tak, že činí problémy v běžném životě
- Terminologie
- **Medicínská definice** „ ... osoba se ZP má postižení zrakových funkcí trvajících i po medicínské léčbě nebo po korigování standardní refrakční vady zrakovou ostrost horší než 0,3 (6/18) nebo zorné pole je omezeno pod 10° při centrální fixaci...“ _(www.who.int; ÚZIS, 1992)
- **Edukační účely** „...ZP i s korekcí má nepříznivý vliv na školní výkonnost dítěte ...“ _(IDEA, 1997)
 - **Funkční definice** – „...funkční důsledky ZP se projevují obtížemi v oblastech komunikace, orientace v prostoru, sebeobsluhy, učení, poznávání a sociálním začlenění_(Dotřelová a kol. 2011)
- Paradigma oftalmopedie

- Oftalmopedie (Brno)
- Tyflopédie (Olomouc, Praha)
- **(Speciální) pedagogika osob se zrakovým postižením/special education of persons with visual impairments**
- Speciální pedagogika a ICF 2001 (Mez. klas. funkčních schopností, disability a zdraví) – posun paradigmatu(www.who.int)
 - medicínský model → integrovaný biopsychosociální model
 - postižení je univerzální lidská zkušenost, důraz kladen na funkční schopnosti člověka
 - Zrakové postižení a kvalita života
 - Informační deficit – poznávací oblast
 - Samostatnost a nezávislost – pohyb, orientace, sebeobsluha
 - Společenské a pracovní uplatnění – vztahy, komunikace, práce
- Aktivity a videomateriál
- Vidíme ty, kteří nevidí_(SONS,2003)
- Děkuji za pozornost!

2. seminář

Historie péče o osoby se zrakovým postižením

Použitá literatura

Literatura

Finková, D.; Růžičková, V.; Ludíková, L. *Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením*. Olomouc: PdF UP, 2007.

Smýkal, J. *Tyflopedický lexikon jmenný*. Brno: Technické muzeum Brno, 2006.

Smýkal, J. *Pohled do dějin slepeckého písma*. Praha: ČUNS, 1994.

[www. google.com](http://www.google.com)

Otázky k zamyšlení

Znáte některá jména spojená s historií či současností tyflopedické péče?

Kdy a proč se slaví Mezinárodní den nevidomých?

Starověk

Zájem směřován k nevidomým – legální likvidace

Sparta – shazování postižených dětí ze skály

Řím

osud ponechán na otci

vzdělávání jen ve vyšších vrstvách

Organizace nevidomých hudebníků v Pekingu (3. stol. př. n. l.)

Středověk

Rozšiřování křesťanství

Žebráci, potulní zpěváci X bohatí

r. 1260 - Quinze-Vingst (Paříž)- azyl pro 300 násilně osleplých křižáků

9. stol. n. l. - Japonsko – privilegium na provozování masérství

Novověk - renesance

snahy o vzdělání nevidomých → pokusy o slepecké písmo

chudí stále žebrají a potulují se

r. 1784 - Paříž – Valentin Haúy –první vzdělávací ústav pro nevidomé

Vzdělávání ve světě

Pařížský ústav – r. 1784 – Valentin Haúy

Haúy - narozen 13. 11. 1745

řemesla, hudba, nauka

spoluzakladatel ostatních evropských ústavů

ústavy v Anglii a Skotsku – pro obojí pohlaví, zaměřeny na dovednosti pro život

Vídeňský ústav - r. 1804 – Johann. W. Klein

Berlínský ústav– r. 1806 - August Zeune

Perkinsův ústav - 1829

Vzdělávání v českých zemích I

Hradčanský ústav – r. 1807

Aloys Klár - filolog a vysokoškolský učitel

později zakládá Klárův ústav

Klárův ústav – r. 1832 – pro dospělé, příprava na řemesla

syn Alois Pavel Klár

vnuk Rudolf Mária Klár (založil MŠ pro nevidomé děti)

Vzdělávání v českých zemích II

Ústav v Brně – r. 1835 → Moravskoslezský ústav (1843/1846)

Jan Nepomuk František Rafael Beitzl, učitel Vídeň. Ústavu

hudba, řemesla, práce podle Vídně

povolán do vedení MS ústavu

Deylův ústav – r. 1910 – děti, vyuč. v češtině

lékař Jan Deyl → Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené

Karel Emanuel Macan

Hudebník a nevidomý učitel Klárova ústavu, zakladatel knihovny a Zory, autor českých knih v Braillově písmu

PÍSMO – RELIÉFNÍ LATINKA

Encyklopedista Quintilianus zmiňuje ryté n. tesané písmo (1. stol. n. l.)

Bagdádský profesor Al Amidí (14. stol.) - písmena z útržků měkkých označování knih

Španěl Franciscus Lucas a Ital Rampazzetto – návrh vyřezávané latinky do dřeva rydlem (16. stol.)

hustý inkoust, vosková podložka, šablona

Valentin Haüy - reliéfní latinka i zkratkopis

Johann Wilhelm Klein (1765-1848)

Johann Wilhelm Klein

zakladatel Vídeňského ústavu (1804)

později zavádí i řemeslnou výuku

jehlová/propichovaná latinka (1809)

propichnutím papíru sadami jehel v hranolku z kovu

odmítal bodové písmo

Kleinova propichovaná latinka (1809)

PÍSMO- RELIÉFNÍ BODY

- **Francesco Lana Terzi**
 - italský mnich (17. stol.)
 - reliéfní linie a body
 - hustým inkoustem (čtení i psaní)
- **Charles Barbier**
 - r. 1815 – návrh na tzv. noční písmo
 - 12 bodů
 - zavedeno v Paříž. ústavu
 - fonetické znaky, velký rozměr

Louis Braille (1809-1852)

nevidomý, chovanec Pařížského ústavu

r. 1825 - soutěž o hudební notaci – šestibodový notopis

vycházel z písma Charlese Barbiera

1827/1829 - předložil ucelené písmo

rozměry pro břicho ukazováku, možné použít v mnoha jazycích, notopis, matematický zápis

r. 1850 - písmo přijato v ústavu, **celosvětově až ve 20. stol.**

Braillovo písmo

Moonovo písmo

- **Soutěž Edinburghské společnosti pro umění (1825)**

- James Gall
- T.M. Lucas
- William Moon (1847)

Vývoj a trendy ve 20. stol. a 21. stol. V ČR

Péče o slabozraké osoby

první třída pro slabozraké v r. 1927 v Brně, brzy zanikla

MUDr. Václav Vejdovský – založil školu pro slabozraké v Litovli (1954)

Ortoptická škola – Kroměříž (1950)

Pavel Wiener – r. 1976 -první kurzy prostorové orientace a samostatný pohyb, FTVS, již neex.

Ján Jesenský – taktéž, péče o seniory a později osleplé, ČUNS, Univerzita Hradec Králové

Vývoj a trendy ve 20. stol. a 21. stol.

Raná péče – r- 1990 – Terezie Hradilková a Markéta Skalická – SPRP Praha

Zraková terapie – r. 2004 – kniha o zrakové terapii autorky Dagmar Moravcové, CZV Praha

Podpora vysokoškolských studentů r. 2000– středisko Teiresiás – MU Brno – Petr Peňáz

Koncepce péče o hluchoslepy – r. 1993/94 - Libuše Ludíková, Eva Suralová – PdF Olomouc

Děkuji za pozornost!